

Cal Berta

Gisclareny

Ubicació

Comarca:	Berguedà
Lloc/Adreça:	Al veïnat de Berta a sota dels castells i roques de Cal Bisbe
Emplaçament	Al veïnat de Cal Berta. Pista de Bagà a Gisclareny pk, 12 . A l'entrada del poble. Pista a la dreta
Alçada:	1291,3
Coordenades:	
Latitud:	42.25229
Longitud:	1.78608
UTM Est (X):	399863
UTM Nord (Y):	4678502

Classificació

Número de fitxa	08093 - 86
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Conjunt arquitectònic
Estil / època:	Modern Popular
Segle	XVI-XIX
Estat de conservació	Bo
Notes de conservació:	restaurada i emprada com a segona residència. Es conserva en bon estat.
Protecció	Inexistent
Número inventari	SÍ. IPA núm. 3348
Generalitat i altres inventaris	
Accés	Fàcil
Ús actual:	Residencial
Titularitat	Privada
Titular:	001502800CG97H000YM
Autoria de la fitxa	Pere Cascante i Torrella
Data de registre de la fitxa:	dl., 02/12/2019 - 01:00

Descripció

Conjunt format per la masia de Berta i els seus coberts i pallisses annexes dins del veïnat del mateix nom i formant part d'un dels quatre nuclis habitats del municipi a banda de Vilella, El Roser i coll de la Bena. Es situa en una posició encimbellada del vessant sud de la serra de Gisclareny mirant enfront del "Clot del pou" i del turó del veïnat del Roser. Aquesta casa juntament amb la casa de Cal Tor, Cal Pedrals, Cal Creueta i Cal Sastre formen part d'aquest veïnat. La casa pròpiament dita té una planta més aviat rectangular de dues crugies i composta per una planta baixa, un primer pis i unes golfes separades per forjats de fusta i cobertes per una teulada a dues vessants amb el carener perpendicular a la façana principal que s'orienta a migdia i on s'hi situa també la porta d'entrada o principal i amb un important voladís al vessant nord. S'assenta aprofitant el pendent del terreny, fet que comporta que la façana nord sigui part del terreny natural i estigui completament cega. La resta de façanes hi ha un predomini del massís respecte el buit. La façana principal es distribueix mitjançant una porta allindada d'accés a la planta baixa, dues balconeres al primer pis amb sengles balcons amb baranes de barrots de fusta i cobert per una teulada de teula ceràmica damunt cavalls i llates de fusta que coincideix amb dues finestres també coronades en llinda l'alçada de la planta segona. A sota teulada i coincidint amb l'espai de golfa hi ha una darrera obertura quadrangular. Adossat a llevant hi ha un cos cobert amb una teulada a un sol pendent on hi ha restes d'un porxo sostingut per quatre pilars de maçoneria, avui substituït per àmplies finestres quadrangulars. L'aparell i fàbrica dels murs és d'obra de maçoneria de pedres mal treballades i escairades, unides amb argamassa de calç i col·locades en filades més aviat irregulars amb junts de morter de calç de color marró argilós. Únicament presenta aparell de pedra picada a les cantonades i bastiments de les obertures. L'interior no s'hi ha pogut accedir ja que s'utilitza com a segona residència. Al costat de ponent hi ha un seguit de coberts i pallisses d'una sola planta amb eixides a la façana principal sostingudes per pilars de maçoneria i cobertes a dues vessants de teula ceràmica damunt de cavalls i llates de fusta. La planta primera està tancada amb taulons o posts de fusta disposats de forma vertical per aïllar-se de les inclemències del temps. L'aparell dels seus murs és de maçoneria de pedra mal treballada i escairada, unida amb argamassa de calç de color marró terrós i col·locada en filades irregulars. A prop de l'angle sud-oest d'aquest segon volum hi ha oberta una finestra rectangular damunt d'un pany de maçoneria i tàpia. Tot el conjunt, casa i coberts estan oberts a un espai que mira al clot del Pou en forma d'era de batre, pavimentada en llosa i maons ceràmics i sostinguda per importants murs de contenció amb aparell de maçoneria i blocs de pedra mal desbastats.

Observacions:

El conjunt arquitectònic de Berta manté les característiques pròpies de la majoria de masies del terme de Gisclareny, amb una estructura senzilla d'un o dos cossos, compostes de planta baixa, 1 pis i de golfes amb teulada a dues vessants de teula ceràmica àrab damunt de cavalls i llates de fusta. Generalment la seva estructura és de murs de maçoneria amb les arestes ben definides en pedra i l'embigat fusta, matèria primera molt abundant i necessària per a la seva construcció. Aquests volums s'organitzaven mitjançant quadres i estables a la planta baixa, la sala amb la cuina i el menjador al primer pis i algunes habitacions i finalment el graner a la planta segona. A la cuina hi solia haver la campana de la llar de foc així com la pica de l'aiguamans i el forn de pa. La comunicació es feia a través d'escales de fusta i també pedra. En un edifici exempt hi acostumava haver les pallisses al primer pis i les quadres a la planta baixa mitjançant una construcció simple amb coberta a dues vessants i sostinguda per pilars de pedra i maçoneria que deixaven grans obertures o buits en façana que eren tapats amb posts de fusta per evitar el fred i la neu de l'hivern. Martín, E (Martín, 2005) ens fa una descripció d'aquest tipus de casa en el seu llibre "una mirada en la història de Gisclareny" a la pp-55. Masies amb característiques similars les descriu Serra i Vilaró, en les Baronies de Pinós i Mataplana. Vol II. Pp. 292.

Història

La casa de Cal Berta que denomina el veïnat del mateix nom i format per cinc cases més està documentada des de principi de segle XVI. De fet Martín; Martín, 2005 especifica la possibilitat que la casa correspongui amb el mas Cortal situat al veïnat homònim i documentat des de 1631. En el cadastre de 1776 es parla del mas cortal amb dues cases, habitades per tres persones i amb un pagament de 2 lliures i tres sous de cadastre personal, 2 lliures, 18 sous i 5 diners de castre reial i 3 sous i 8 diners per a caps de bestiar (AHG. Cadastre 1776). No obstant en un document conservat a l'arxiu de l'abadia de Poblet i relacionat amb els censos i pagaments als senyors de la baronia, en lletra il·legible especifica un pagament de la casa Berta de 3 quarteres de blat, 3 quarteres d'ordi, 3 quarteres de civada i 2 gallines valorades en 1 lliura, 13 sous i 10 diners. (Martín, 2005. annex.12) Per tant és possible que el mas Cortal fos en un altre lloc proper. Posteriorment i en l'amillament de 1863 la casa Berta era ocupada per un tal Miquel Corominas amb 4 persones majors de 7 anys, pagava 240 sous de contribució rural, 48 d'urbana i 145 per a caps de Bestiar. La casa va sobreviure el flux migratori del 1900 i és de les poques que han arribat habitades.

Bibliografia

CABALLÈ CANTALAPIEDRA, F (1995). Les tres-centes cases de Gisclareny. Albí. P.41. MARTIN, E (2005). Una mirada sobre la història de Gisclareny. P. 55. GENERALITAT DE CATALUNYA. Cal Berta. Inventari de Patrimoni Arquitectònic de Catalunya. SERRA i VILARÓ, J (1989). Les Baronies de Pinós i Mataplana. Llibre II. Pp.292. Centre d'Estudis baganesos. AHG. Cadastre de 1776. ACA. Llibrets de compliment pasqual. Amillament de 1863. Extret de Martín, E; 2005. Annex 21.

